

СИСТЕМИ ФОРМАЦІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ВІДТОРГНЕННЯ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті надано авторську думку щодо формування формацій соціально-економічного відторгнення в умовах інформатизації суспільства. Доведено, що соціально-економічна система програмує людину на поведінку під свій тип. Охарактеризовано, що кожному поведінковому типу носіїв соціально-економічного відторгнення властива своя структура виробництва і споживання, але держава в цілому відповідає тільки одному поведінковому типу, що забезпечений обраною вертикаллю влади. Запропоновано взаємозалежності утворення в державі значного відсотку не задоволених системою або структурою споживанням та виникнення груп інших поведінкових типів, які вимагають зміни правління держави до структур свого типу. Підсумовано, що рупа більш активна використовуючи владу змінює державу, тобто соціально-економічна система переходить на іншу спіраль свого розвитку, змінюючи вектор відторгнення.

Ключові слова: соціально-економічне відторгнення, формація, поведінковий тип, протиріччя соціальної економіки, ранги відторгнення.

Постановка проблеми. Відповідно сьогоденній практиці нерегульованого зростання диференціації доходів і майнового розшарування населення України актуалізуються питання економічної нерівності, соціальної мобільності та відповідно соціально-економічного відторгнення. Безумовно, багато інформаційних повідомлень в сучасному комунікативному світі дратують, викликають невдоволення, тобто відторгаються сприймаючою стороною. Здатність самостійного усвідомленого відторгнення будь-якою інформації, що заперечує інтересам конкретної особистості підтверджує наявність у сучасному світі такої категорії як «формація», що наразі функціонує в інформаційному суспільстві. Можливість публічного діалогу як і можливість особистісного відторгнення тих чи інших категорій та їхніх інтерпретацій і це критерії свобідного дискурсивного розвитку суспільства та як дотичної – його економіки. Отже, сутність та інтерпретації розуміння формацій сучасного інформаційного суспільства стають багатополярним й диференційованим явищем, не обов'язковим до масового схвалення, а навпаки – схильним до елементів відторгнення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В авторських дослідженнях [1, с. 14-17; 2, с. 25-33] вже проводилася діагональна думка щодо того, що передумовами активізації важелів соціально-економічного відторгнення можуть виступати формалізації громадських та економічних систем. Тому в даному дослідженні актуалізовано конкретний напрям формалізації соціально-економічного відторгнення – дії парного впливу у вигляді матриці соціально-

економічного розвитку людини, яка включає в себе параметри і часові лаги минулого і майбутнього часу.

Адаптивне життя в суспільстві у кожній людині забезпечено поведінковими типами та програми, основою яких, за нашими дослідженням, є парне дієве ставлення. Типових парних відносин в техногенних цивілізаціях тільки вісім [3, с. 87]. Половина з них засновані на раціональному егоїзмі, а ще половина – на альтруїстичній моральності і духовності.

Виходячи із словникового тлумачення раціональний егоїзм являє собою систему мотиваційних дій, що дозволяють виділити із загального обсягу потреб такі, які будують зрозумілий особистий інтерес, тобто дозволяють виявити ядро тих егоїстичних мотивацій, які відповідають розумній природі людини і суспільному характеру її життя [4, с. 451]. Результатом цього стає етико-нормативна програма, яка, зберігаючи егоїстичну основу поведінки, передбачає етично обов'язковим не тільки врахування інтересів інших індивідів, але також скоєння вчинків, спрямованих до загальної користі. Разом з тим раціональний егоїзм може обмежуватися констатацією того, що прагнення до власної користі сприяє користі інших, і тим самим санкціонує вузькопрагматичну моральну позицію. Альтруїзм, на відміну від егоїзму трактується досить однобічно - моральний принцип, який виказує безкорисливі дії, спрямовані на задоволення інтересів інших людей [5, с. 214]. Під впливом утилітаризму альтруїзм наразі розуміють як обмеження особистого інтересу заради загального (громадського) інтересу. Як вимога до відносин

між людьми, альтруїзм ширше принципу поваги, що забороняє ставлення до іншого як до засобу досягнення власних цілей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні, не можна сказати, що егоїстичні поведінкові типи і відносини завжди будуть неприйнятними та негативними з точки зору нанесення економічної шкоди чи соціального збитку певним індивідам або

соціумам. На них ґрунтується дія більшості діючих загальноприйнятих формацій і поведінкових систем (рис. 1), наприклад: націоналізація багатства, монополізація ринку, соціал-демократія в цілому, а також соціалізм, що захищаються громадськими інститутами та економічними парадигмами сучасності.

Рис. 1. Базові формації соціально-економічних відносин, що призводять до поштовху відторгнення

Джерело: розроблено автором

Крім того, раціональний егоїстична поведінка з невеликими крапковими змінами є підґрунтям систем капіталізму, тобто використовується одночасно у забезпеченні безпеки держави, ринкових механізмах взаємодії, в виробництвах інноваційного типу і навіть у забезпеченні дієздатності державних апаратів.

Однак, для розвитку держави в цілому використовується, як правило, тільки один тип відносин [6, с. 57-60], що призводить до переваги та свободи дій для осіб одного поведінкового типу. Інші типи відчують незручність, обмеження можливостей свого поведінкового типу, що призводить до розшарування суспільства за рівнем і якістю життя. Таким чином, утворилися і утворюються різні політичні партії, які, по суті, борються за свободи тільки своєму поведінко-

вому типу, через вимоги прийняття своїх законів. Для отримання переваг в цій боротьбі партії чи відповідні громадські об'єднання провокують і використовують економічні, соціальні, національні, релігійні і класові інтереси.

Зазначені поведінкові типи носіїв соціально-економічного відторгнення приховують свою суперечливу поведінкову суть, тому спроби обґрунтувати свою думку та призводять до заплутаності проблем, і відсутності суспільного розвитку. Громадські структури є над індивідуалістичними структурами, і як такі вони програмує людей на виживання в програмах свого поведінкового типу. Тобто, особистість програмується ладом, системою, встановленим порядком взаємодій, а також, специфічними програмними

інформаційними продуктами різного рівня сприйняття.

Питання інформатизації індивідуального розуму, безумовно, дуже специфічні та вимагають професійного тлумачення. В даному аспекті обмежимося вказівкою сутності значення інформаційного простору для сценаріїв відторгнення. Інформатизація особистості інтерпретується відповідно її розвиненості та способу мислення.

Аналогічно, як інформацію з наступних носіїв на попередньому його аналогу відобразити в повному обсязі практично неможливо, так само і людина менш розвинена зрозуміти більш розвинену не здатна. Але навпаки, більш розвинена людина може зрозуміти і в чомусь сприймати менш розвине-

ну повністю, якщо володіє її категоріями мислення.

Однак, в розумінні є ще один принциповий момент: оцінювання категорій. Вся інформація, що сприймається людиною має її власний знак оцінювання, наприклад: «безперечно», «авторитетно вірно», «можливо», «емпірично», і навпаки – «не вірно», «неможливо», «припустимо», «виключено». Тобто, інформація, що забезпечує створення соціально-економічного відторгнення, стосуються особистісних поведінкових дій та має ранги сприйняття (рис. 2). Крім того, носії соціально-економічного відторгнення можуть бути одного поведінкового типу, але різного рівня розвитку.

Рис. 2. Ранги сприйняття інформації носіїв соціально-економічного відторгнення
Джерело: розроблено автором

Індивідуалістичні особливості щодо сприйняття інформації різними поведінковими типами безпосередньо впливають на аспекти її засвоєння чи навпаки – відторгнення. Тому варто приділити увагу саме узгодженості рангів сприйняття інформації з поведінковими типами носіїв соціально-економічного відторгнення (рис. 3) та відповідний вплив інформації на прояв індивідуалізації особистості (рис. 4).

Варто зазначити, що «чисті» поведінкові типи носіїв соціально-економічного відторгнення в плані сприйняття інформації

зустрічаються вкрай рідко. Мова йде саме про схильність. Візуали сприймають світ в більшості випадків через очі [7, с. 14]. Це абсолютно не означає, що візуали не сприймають звуки, запахи і тактильні відчуття.

Для них зорові образи несуть більше інформації і краще сприймаються. Саме такі образи стають підґрунтям особистості в саморозвитку, прояву елементів соціально-економічного відторгнення чи залучення. Зорові образи, які пов'язані із засвоєною певною інформацією, залишаються у таких особистостей назавжди.

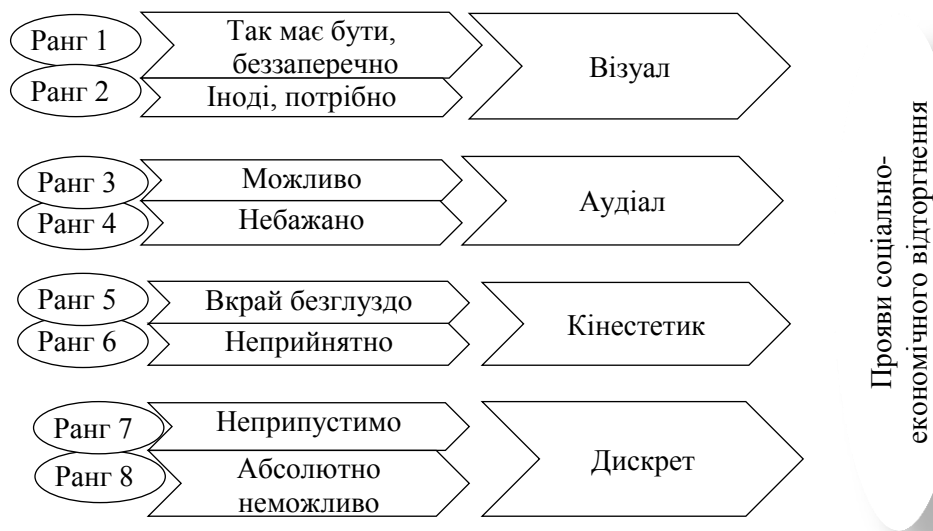

Рис. 3. Узгодженість рангів сприйняття інформації з поведінковими типами носіїв соціально-економічного відторгнення

Джерело: розроблено автором

Аудіали виказують такі самі прояви соціально-економічного відторгнення, але на підставі образів, що засвоєні ними на слух. Відторгнення має більш чуттєве значення, що стає на заваді визначення його глибини. Тобто чіткий розпис з інструкцією менш ефективний, ніж безпосереднє спілкування й виникаючі при цьому особистісні образи.

Кінестетики – особистості, які більш яскраво сприймають відчуття, дотику, переживання [7, с. 15]. В категорії соціально-економічного відторгнення це проявляється через сприйняття інформації емоційно і прив'язування її до певного власного відчуття. Логічні аргументи майже не діють при використанні будь-яких програм соціально-економічного залучення. Кінестетику необхідно доторкнутися, відчутти і пропустити інформацію через власний емоційний ряд. Цю особливість необхідно використовувати при розробці державних програм усунення соціально-економічного відторгнення та здійснення таких особистостей у національному економічному розвитку.

Дискретами інформація сприймається через цифри, логічне осмислення, чіткі докази [7, с. 16]. Ця категорія носіїв соціально-економічного відторгнення зустрічається рідко. За думкою автора, саме такі поведінкові типи представляють новий етап еволюції людства: спочатку прорахувати можливі наслідки та прогнозовану результативність і лише потім вдаватися до будь-яких дій. Для усунення проявів соціально-економічного

відторгнення варто шукати логіку в усіх проявах зовнішнього світу, будувати ланцюжки, тенденції, тренди, схеми. Це допоможе зрозуміти глибоку суть незрозумілих і нелогічних, на перший погляд, соціально-економічних залежностей. Будь-яка суспільна система визначає виробничі структури, і відповідно, структури споживання. На виробничих структурах люди займають певні посади, яким визначено чіткі функціональні програми та обов'язки. Споживчі структури можуть мати певні ступені доступності до користування продуктами. Крім того, в кожній суспільній системі індивідууми повинні бути певний час у виробничих функціональних зв'язках. Тобто можуть функціонувати гармонічно лише в споживчих зв'язках, діючи тільки за певною системою програм.

Людина, яка найкращим чином пристосовується користуватися можливостями існуючої навколо системи, стає типом відповідним даній системі. Таким чином, проявляються в дії механізми соціально-економічного відторгнення. Наприклад, громадська система зобов'язує (програмує) індивідуума бути її частиною [8]. Якщо до того, людина була приймачем, наприклад, соціалістичних схильностей, мало задоволена, але терпляча, більш моральна і частково духовна, то в ситуації якщо вона звертається до капіталістичного укладу, засвоївши відповідні програми поведінки, то, безумовно, певною мірою дана людина відторгається, зокрема щодо моральних цінностей системи.

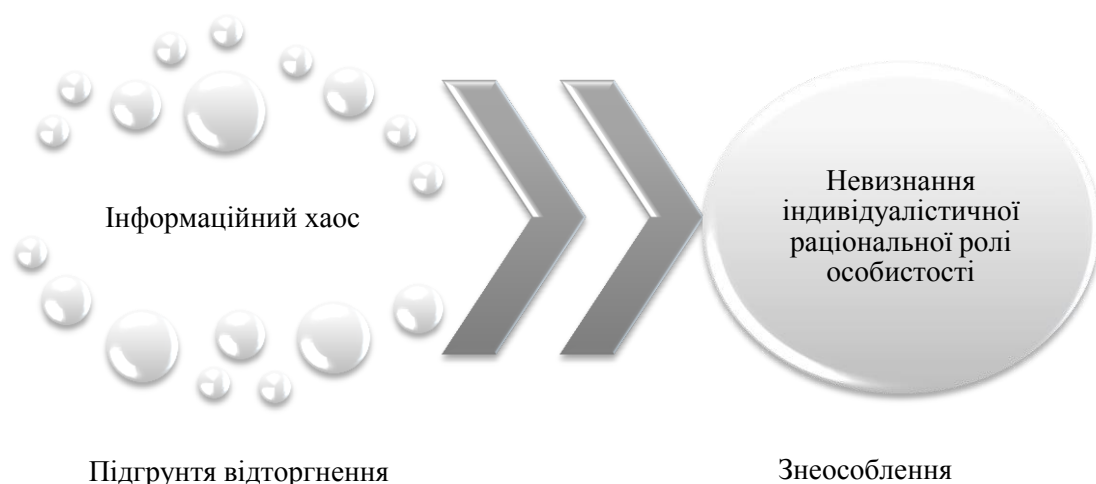

Рис. 4. Вплив інформації на прояв індивідуалізації особистості
Джерело: розроблено автором

Однак, до її свідомості буде час від часу доходити, що у її щось пішло в житті не так, як треба. Але без змін в суспільстві, це все рідше буде згадуватися, і вона остаточно стане відповідним прототипом даної системи, змінивши свою поведінку на відповідність вже нової формації, відторгнувши стару систему.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, кожна громадська формація будує свою власну структуру в своїй системі, в своїх відносинах, в своїх класах, зі своїми посадовими обов'язками, зі своїм типом обов'язків, що відповідає посаді. Це і є зобов'язуючі структури виробництва і структури споживання, не дотримуючись яких індивід потрапляє під дію законів відторгнення формацій.

Іншими словами, соціально-економічна система програмує людину на поведінку під свій тип. Кожному поведінковому типу носіїв соціально-економічного відторгнення властива своя структура виробництва і споживання, але держава в цілому відповідає тільки одному поведінкового типу, що забезпечений обраною вертикаллю влади. Коли в державі утворюється значний відсоток не задоволених системою або структурою споживанням, групи інших поведінкових типів вимагають зміни правління держави до структур свого типу. В такому випадку, група більш активна використовуючи владу змінює державу, тобто соціально-економічна система переходить на іншу спіраль свого розвитку, змінюючи вектор відторгнення.

Література

1. Ліхоносова Г. С. Наслідки соціальної безвідповідальності: феномен соціально-економічного відторгнення / Г.С. Ліхоносова // Соціальна відповідальність : сучасні виклики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 21-22 квітня 2016 р. – Краматорськ: ДДМА, 2016. – С. 14-17.
2. Ліхоносова А. С. Эффект социально-экономического отчуждения личности в условиях глобализации / А. С. Ліхоносова // Региональная экономика. Юг России. – 2016. – № 3 (13). – С. 25-33.
3. Словник української мови / Упор. з дод. влас. матеріалу Б. Грінченко : в 4-х т. — К. : Вид-во Академії наук УРСР, 1958. Том 2. – 570 с.
4. Новая философская энциклопедия: в 4 т. / Институт философии РАН; Национальный общественно-научный фонд; Представитель научно-редакционного совета В.С. Степин. – М.: Мысль, 2000-2001. – 2014 с.
5. Балакирева О. Н. Взаимосвязь экономического неравенства, социального отторжения и социальной мобильности / О. Н. Балакирева, А. М. Ноур // Социальные проблемы в практике управления. – 2012. – № 4. – С. 86-96.
6. Україна: на шляху до соціального залучення. Національна доповідь про людський розвиток 2011. – К.: Програма розвитку ООН в Україні, 2011. – С. 57–60.
7. Robert B. Cialdini. Influence. Science and Practice, 4th ed., New York: Allyn & Bacon, 2001, 253 p.
8. Думка громадян України про ситуацію в країні, оцінки діяльності влади, електо-

ральні орієнтації. Підсумки 2015 року: результати соціологічного дослідження. – [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://www.uceps.org/ukr/news.php>

References

1. Likhonosova, G. (2016). The effects of social irresponsibility: the phenomenon of social and economic exclusion. Social Responsibility: Challenges: Proceedings of the International scientific-practical conference, 21-22 April, 2016. Kramatorsk: DSMA, 14-17.
2. Likhonosova, G. (2016). The effect of social and economic alienation of the individual in the context of globalization. Regional Economics. South Russia, 3 (13), 25-33.
3. Grinchenko, B. (1958). Dictionary Ukrainian language. Material: in 4 vol. Kyiv: Izd Academy of Sciences, Volume 2, 570.
4. Stepin, V. (2000-2001). The New Encyclopedia of Philosophy: In 4 t. / RAS Institute of Philosophy; The National Science Foundation socially; The representative of the Scientific Editorial Board. Moscow: Thought, 2014.
5. Balakireva, A. & Nour, A. (2012). The relationship of economic inequality, social exclusion and social mobility. Social problems in the practice of management, 4, 86-96.
6. Ukraine: towards social inclusion. The National Human Development Report 2011. (2011). Kyiv: UNDP in Ukraine, 57-60.
7. Robert B. Cialdini. (2001). Influence. Science and Practice, 4th ed., New York: Allyn & Bacon, 253.
8. The opinion of citizens of Ukraine about the situation in the country, evaluation of power, electoral orientation. Results 2015: results of the survey. From: www.uceps.org/ukr/news.php

Лихоносова А. С.

Системы формаций социально-экономического отторжения современного информационного общества

В статье приведен авторский взгляд относительно формирования формаций социально-экономического отторжения в условиях информатизации общества. Доказано, что социально-экономическая система программирует человека на поведение под свой тип. Каждому поведенческому типу носителей социально-экономического отторжения присуща своя структура производства и потребления, но государство в целом соответствует только одному поведенческому типу, обеспечен выбранной вертикалью власти. Предложено взаимозависимости образования в государстве значительно процента недовольных системой или структурой потреблением и возникновения групп других поведенческих типов, которые требуют смены правления государства к структурам своего типа. Обосновано, что более активная группа, используя власть меняет государство, то есть социально-экономическая система переходит на другую спираль своего развития, меняя вектор отторжения.

Ключевые слова: социально-экономическое отторжение, формация, поведенческий тип, противоречия социальной экономики, ранги отторжения.

Likhonosova G.

The system of formation socio-economic exclusion modern information society

The article provided the author's opinion about the formation formations social and economic exclusion in terms of the information society. It is proved that the socio-economic system programs the human behavior in its type. Characterized that each behavioral type carriers socio-economic exclusion characterized by its own structure of production and consumption, but the state generally corresponds to only one type of behavioral, provided that the chosen vertical power. An interdependence of education in the country a significant percentage are not satisfied with the system or the structure of consumption and the emergence of groups other behavioral types that require rule changes to state structures of its type. Summed up that Rupa using more active power state changes, ie socio-economic system goes into another spiral of development, changing the vector of rejection.

Keywords: social and economic exclusion, formation, type of behavioral, social contradictions economy, rangs rejection.

Рецензент: Ушенко Н. В. – доктор економічних наук, професор кафедри «Економіка» Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна.

Reviewer: Ushenko N. – Professor, Ph.D. in Economics, Professor of Economy Department National Aviation University, Kiev, Ukraine.

e-mail: post@nau.edu.ua

Стаття подана
23.12.2016 р.

